

Asia nro

5.12.2014

#1308875

Tutkimuslaitokset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut
Tutkimus- ja taloushallinto

Tekesin julkisen tutkimuksen rahoitus 2015

1. Tutkimusrahoituksen sisällöllisistä muutoksista

Innovaatioläheinen julkinen tutkimus

EU:n uudet valtiontukisäännöt otetaan huomioon Tekesin julkisen tutkimuksen rahoituksessa vuoden 2015 alusta lukien. Tässä yhteydessä Tekes luopuu innovaatioläheisen julkisen tutkimuksen rahoituksesta. Innovaatioläheisen julkisen tutkimuksen rahoitusehdot eivät nyky muodossaan täytä täsmennyneitä edellytyksiä tutkimusorganisaatioiden ja yritysten väliselle yhteistyölle, vaan yhteistyöstä katsotaan syntyvän epäsuoraa valtiontukea yrityksille.

Elinkeinoelämän kanssa verkottunut tutkimus

Elinkeinoelämän kanssa verkottuneen tutkimuksen haut toteutetaan laajempina teema-kohtaisina hakuina ohjelmakohtaisten hakujen sijasta. Hakuajat ovat helmikuussa, huhtikuussa ja syyskuussa.

Yritysten Ilmoitus projektiin osallistumisesta -lomakkeelle on lisätty uusi kohta, jossa osallistuva yritys ottaa kantaa siihen, onko sen edustaja osallistunut tutkimusprojektin valmisteluun.

Strategiset tutkimusavaukset

Vuonna 2015 ei tule hakuun uusia strategisia tutkimusavauksia.

Tutkimusideoista uutta tietoa ja liiketoimintaa

Tutkimusideoista uutta tietoa ja liiketoimintaa -rahoituksesta avataan kaksi hakua vuonna 2015. Hakuajat ovat helmikuu ja syyskuu.

2. Tarkastusraportti julkisen tutkimuksen projekteissa

Lopputilityksen yhteydessä rahoituksen saajan on toimitettava projektia koskeva tilintarkastajan laatima määrämuotoinen tarkastusraportti. Valtion budjettitalouden virastojen ja laitosten ei kuitenkaan tarvitse toimittaa raporttia. Raporttipohja on laadittu yhteistyössä tilintarkastusyhdistysten kanssa.

Tarkastusraportin pohja on saatavissa [Tekesin verkkosivuilta](#).

Rahoituksen saajan kannattaa lukea tilintarkastajan havainnot tarkastusraportista ennen loppuraportin toimittamista Tekesiin ja antaa tarvittaessa lisätietoja havaintoihin liittyen. Annetut lisätiedot nopeuttavat raportin ja tilityksen käsittelyä Tekesissä.

Asia nro

5.12.2014

#1308875

Osa tutkimusrahoituksen saajista on käyttänyt tarkastusraporttia, joka on tarkoitettu valtionavustusta saaneiden yritysten projektien tarkastuksiin. Yritysten projekteihin tarkoitettu tarkastusraportti ei vastaa tutkimusprojektien kustannusjaottelua eikä se myöskään sisällä tilintarkastajan kannanottoa projektissa tehtyihin hankintoihin (hankintasäännösten noudattaminen). Tästä syystä yritysten tarkastusraportti ei kelpaa julkisen tutkimuksen projekteissa.

Lisätietoja tilintarkastusraportista antaa maksatuspalvelujohtaja Anne Kleemola, anne.kleemola@tekes.fi.

3. Ennakkomaksut julkisen tutkimuksen projekteissa

Valtionavustukset maksetaan lähtökohtaisesti kustannusten kertymisen perusteella jälkikäteen. Tästä poiketen Tekes on maksanut yliopistoille osan valtionavustuksista ennakkona vuoden 2010 alusta lukien. Järjestely on perustunut opetus- ja kulttuuriministeriön ja Tekesin välillä käytyyn keskusteluun ja sen tarkoituksena on ollut turvata yliopistojen maksuvalmius yliopistouudistuksen siirtymävaiheessa.

Valtionavustuslaissa on määritelty reunaehdot, jolloin ennakoiden maksaminen tulee kyseeseen. Avustuksesta voidaan maksaa ennakkoa, kun avustettavan hankkeen käynnistäminen tai toteuttaminen valtionavustuspäätöksessä tarkoitettussa aikataulussa ja laajuudessa vaatii, että avustuksen saaja saa valtionapuviranomaiselta toimintaan tai hankkeeseen rahoitusta etukäteen.

Käytäntö on nyt osoittanut, että ennakkomaksujen merkitys yliopistoille on selkeästi pienentynyt. Ennakoiden maksamista varten toimitettavat dokumentit saapuvat usein Tekesiin yhtä aikaan ensimmäisen kustannusraportin kanssa. Näin ollen saatua ennakkoa ei voida pitää edellytyksenä projektien käyntiin saamiseksi.

Useissa tapauksissa saadut ennakot on myös haluttu kuitata pois jo projektin ensimmäisessä maksatuksessa, vaikka alun perin tarkoituksena on ollut pitää ennakot auki projektin loppuun saakka. Lisäksi yliopistoista saadun palautteen perusteella ennakoiden maksu- ja kuittauskäytäntöjä on pidetty työläinä verrattuna niistä saatavaan taloudelliseen hyötyyn.

Edellä mainituin perustein Tekes on päättänyt luopua yliopistouudistuksen yhteydessä käyttöön otetusta ennakoiden maksukäytännöstä. SHOK -tutkimusohjelmissa ennakoiden maksamisesta on luovuttu jo keväällä 2014.

Ei ennakoita myöskään rakennerahastoprojekteissa

Alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetussa valtioneuvostonasetuksessa (357/2014) on säädetty mahdollisuudesta maksaa ennakkoa, jos se on hankkeen toteutuksen kannalta perusteltua. Asetusta ei sovelleta Tekesin myöntämään rahoitukseen.

Lisätietoja ennakoista antaa Marita Virtanen, marita.virtanen@tekes.fi.

Asia nro

5.12.2014

#1308875

4. Rakennerahastokausi 2014 – 2020

4.1 Aikatauluista

Tekesin ensimmäisen rakennerahastohaun hakuaika on päättynyt 31.10.2014. Näillä näkymin ensimmäiset päätökset saadaan tehtyä helmikuussa 2015.

Ensimmäiset uuden rakennerahastokauden kustannusraportit voidaan toimittaa Tekesiin alkuvuodesta 2016. Siihen mennessä rahoitusta saaneiden tutkimusorganisaatioiden on tullut esittää Tekesille uuden rakennerahastokauden mukaiset kustannuskertoimet (HSK ja YK-kerroin).

4.2. Kustannusmalli Tekesin rahoittamissa EAKR -tutkimusprojekteissa

Tekesin tutkimusrahoituksessa on käytössä kokonaiskustannusten raportointiin perustuva rahoitus, ns. kokonaiskustannusmalli. Tämä koskee myös Tekesin rahoittamia EAKR - tutkimusprojekteja rakennerahastokaudella 2014 – 2020¹.

Kokonaiskustannusmallia käytettäessä tutkimusprojektien kustannukset hyväksytään pääasiallisesti samansisältöisten tukikelpoisuussääntöjen perusteella kuin edelliselläkin rakennerahastokaudella. Asiaa koskevissa säännöksissä on kuitenkin joitakin muutoksia edelliseen rahastokauteen verrattuna.

Kustannusten tukikelpoisuus

Tukikelpoisuusasetuksessa (358/2014) on säädetty joidenkin kustannuserien tukikelvottomuudesta. Näitä kustannuseriä ei voida raportoida projektin välittöminä kustannuksina eikä niitä voida myöskään sisällyttää projektin välillisiin kustannuksiin (HSK- ja YK-kerroin). Tällaisia kustannuseriä ovat

- 16 §: tulospalkkiot, luontoisedut, bonukset
- 19 §: osamaksukaupalla hankitun omaisuuden vakuutus-, korjaus- ja huoltokustannukset
- 20 §: vuokraamisesta aiheutuvat hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huoltokustannukset sekä muut vastaavat kustannukset
- 21 §: käytettynä hankittujen koneiden ja laitteiden hankintahinta, johon on saatu viiden hankintaa edeltäneen vuoden aikana julkista tukea
- 22 §: hankkeesta aiheutuneet viivästys- ja muut korkokulut, tilitapahtumista perittävät palvelumaksut, valuutan vaihtopalkkiot, kurssitappiot sekä muut yksinomaan rahoitukseen liittyvät kustannukset
- 22 §: sakot, pysäköintivirhemaksut, rikemaksut sekä muut lakiin perustuvat taloudelliset seuraamukset ja oikeudenkäyntikulut
- 23 §: työterveysmaksut, johon työnantaja on saanut tai on oikeutettu saamaan työterveyshuollon järjestämisestä korvausta muualta

¹ Tekesin tutkimusrahoituksessa käytettävä kustannusten raportointimalli perustuu tukikelpoisuusasetuksen 7 § 2 mom. 3-kohdan tarkoittamaan tosiasiallisesti aiheutuneisiin ja maksettuihin tukikelpoisiin kustannuksiin ([Valtioneuvoston asetus rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta 358/2014](#)).

Asia nro

5.12.2014

#1308875

- 26 §: kiinteistön ja käyttöomaisuuden poistot, jos poistojen kohteena olevan omaisuuden hankintaan on saatu julkista tukea

Lisätietoa kustannuserien tukikelvottomuudesta on saatavissa asetusta koskevasta muistiosta, [Asetuksen 358/2014 muistio](#).

Lisäksi Tekesin rahoitusehdoissa on mainittu eräitä tukikelvottomia kustannuseriä. Näitä ovat vastikkeettomat menot kuten apurahat, lahjoitukset ja palkinnot. Tukikelvottomia menoja ovat lisäksi edustuskulut sekä mainos- ja markkinointikustannukset. Yksityiskohtaiset kustannusten tukikelpoisuutta koskevat Tekesin rahoitusehdot päivitetään [Tekesin verkkosivuille](#) viimeistään vuoden 2015 alussa.

Kustannuskertoimien osoittaminen Tekesille

Ennen uuden rakennerahastokauden mukaista ensimmäistä kustannustilitystä rahoituksen saajan on esitettävä välillisten kustannusten (HSK ja YK) laskentaperusteet tukikelpoisuusasetuksessa säädetyllä tavalla.

Tukikelpoisuusasetuksessa (358/2014) on säädetty, että

Kohdentamisen perusteista on hakemisen yhteydessä esitettävä perusteltu selvitys. Selvityksestä on käytävä selkeästi ilmi sekä hankkeen että tuensaajan muun, ei hanketoimintaan liittyvän toiminnan kustannukset. (25§)

Tekes tulkitsee tukikelpoisuusasetusta siten, että rahoituksen saajan tulee esittää välillisten kustannusten jakautuminen organisaation kaikkien päätoimintojen/tulosalueiden kesken. Ei riitä, että Tekesille esitetään ainoastaan tutkimustoiminnasta aiheutuneet kustannukset ja niiden perusteella lasketut kustannuskertoimet. Säännöksen tarkoituksena on ollut varmistaa, että kaikkea toimintaa palvelevat yhteiset kustannukset ja tukitoiminnot on kohdennettu organisaation eri toimintojen kesken perustellulla ja tasapuolisella tavalla.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että

- laskelmassa tulee esittää organisaation toiminnan jakautuminen päätoimintoihin/päätulosalueisiin (esimerkiksi yliopistoissa opetus, tutkimus ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen)
- laskelmassa tulee esittää mitkä kustannuserät/tukitoiminnot kohdistuvat eri päätoiminnoille/tulosaluille (esim. opetuksen tukitoiminnot, tutkimuksen tukitoiminnot)
- laskelmassa tulee esittää organisaation kaikkia päätoimintoja/tulosalueita tukevien kustannuserien jakautuminen kohdentamisperusteiseen organisaation päätoimintojen/päätulosalueiden kesken.

Kustannuslaskennan lähtökohtana on organisaation normaalit kirjanpito- ja laskentakäytännöt. Tekes ei ohjeista kustannuslaskentaa. Tekes kuitenkin edellyttää, että esitettävät laskelmat perustuvat oikeisiin ja riittäviin tietoihin ja että niiden laadinnassa on noudatettu hyvän laskentatoimen periaatteita.

Asia nro

5.12.2014

#1308875

Lisätietoja kokonaiskustannusmallin filosofiasta on saatavissa mm. seuraavista julkaisuista

- Valtiovarainministeriö: [Kokonaiskustannusten laskenta ja niihin perustuva rahoitus VN 9/2007](#).
- Yhtenäiseen kokonaiskustannusmalliin, [STREAM -työryhmän raportti Suomen Akatemia 2011](#)
- Välillisten kustannusten laskentamalli ammattikorkeakouluille, ARENEn kirje 2008
- [Kustannuslaskennan kehittämien \(KUKKE\) -loppuraportti](#), Valtiokonttori 2014

Vuoden 2015 aikana on tarkoitus käydä laskelmat läpi kaikkien tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Rahoitushakemuksissa, jotka laitetaan vireille ennen kuin ao. organisaatiossa on ehditty ottaa tukikelpoisuussäännösten muutokset huomioon, voidaan laatia alustava kustannusarvio käyttämällä Tekesin ao. organisaatiolle hyväksymiä ajantasaisia kustannuskertoimia. Tarkistetut kustannuskertoimet tulee kuitenkin hyväksyttää Tekesissä viimeistään ensimmäisen maksatuksen yhteydessä.

Lisätietoja kustannusmalleista antavat Sari Kakkola, sari.kakkola(at)tekes.fi ja Marita Virtanen, marita.virtanen(at)tekes.fi.

5. Muutokset julkisen tutkimuksen rahoitusehtoihin 2015

Julkisen tutkimuksen rahoituksen yleisiin ehtoihin ei ole tulossa suuria sisällöllisiä muutoksia. Joitakin tarkennuksia on kuitenkin tulossa projektien tarkastuksista saatujen kokemusten pohjalta.

Projektille hyväksyttävät rahapalkat

Rahoitusehdoissa on määritelty palkkojen kohdentamisen minimitaso. Tekes edellyttää, että rahoitusehtojen vaatimukset on otettu huomioon rahoituksen saajan omissa työaika-kirjausohjeissa, ja että projektilla työskentelevät henkilöt noudattavat oman organisaationsa ohjeita. Tämä koskee myös jälkikäteen tehtäviä korjauksia työaikakirjanpitoon.

Palkat, joita ei ole kohdennettu rahoitusehtojen mukaisesti voidaan jättää kokonaan tai osittain hyväksymättä.

Projektissa tehtävät hankinnat:

Hankinnoissa on noudatettava hankintasäännöksiä ja oman hallinnon ohjeita. Projektin loppuraportin yhteydessä annettavassa tarkastusraportissa tilintarkastaja ottaa kantaa hankintasäännösten noudattamiseen. Tekes ei hyväksy projektin kustannukseksi hankintoja, jotka on tehty hankintasäännösten vastaisesti.

Asia nro

5.12.2014

#1308875

Hankinnoissa esiin tulleet yleisimmät virheet:

- Vedotaan suoraankintaperusteeseen, joka ei perustu hankintalakiin.
- Suoraankinta on tehty ilman hankintapäätöstä. Säännökset edellyttävät, että hankintapäätös tehdään ennen hankinnan toteuttamista. Ei riitä, että suoraankintaperusteet kirjataan (ja mahdollisesti myös keksitään) jälkikäteen.
- Hankinta on jätetty kilpailuttamatta hankintalain tutkimus- ja kehittämisspalveluja koskevan poikkeuksen (8 § 1 mom. 6-kohta) perusteella. Laissa tarkoitetut edellytykset poikkeukselle eivät kuitenkaan ole täyttyneet. **HUOM!** Perustelut hankintalain tutkimus- ja kehittämisspalveluja koskevan poikkeuksen soveltumisesta hankintaan on käytävä ilmi joko **ennen hankintaa** tehtävästä **hankintapäätöksestä tai -sopimuksesta**. Kannattaa huomata että tämä poikkeussäännös voi tulla hyvin harvoin Tekesin rahoittamassa tutkimusprojektissa noudatettavaksi.
- Hankinta on jätetty kilpailuttamatta sillä perusteella, että se on esitetty Tekesille projektisuunnitelmassa ja hankinnan kustannukset on sisällytetty hyväksytyyn kustannusarvioon. Hankinnan sisällyttäminen kustannusarvioon ei kuitenkaan tarkoita, että Tekes olisi ottanut kantaa suunniteltuun hankintamenettelyyn. Tekesistä ei voi saada lupaa poiketa hankintasäännöksistä.

Tuloksiin liittyvät oikeudet ja tulosten julkisuus

Rahoitusehdoissa on täsmennetty projektien tulosten omistuksen siirtovelvoitetta silloin, kun tulokseen kohdistuu tekijänoikeus. Näistä tuloksista on rahoituksen saajalle siirrettävä omistusoikeus tietokantoihin ja tietokoneohjelmiin.

Tulosten julkisuuden osalta ehtoja on muutettu siten, että rahoituksen saajan velvoitetta levittää tietoa tuloksista on täsmennetty. Tietoa tuloksista on levitettävä aktiivisesti ja laajasti.

Lisätietoja rahoitusehtojen muutoksista antaa Marita Virtanen, marita.virtanen(at)tekes.fi. Tuloksiin liittyvien oikeuksien, levittämisen ja hyödyntämisen osalta lisätietoja antaa Liisa Ewart, liisa.ewart(at)tekes.fi.

6. Ajankohtaista asiointipalvelusta

Tekes edellyttää, että tutkimusorganisaatiot siirtyvät vuoden 2015 aikana sähköisen asiointin käyttäjiksi. Tämä tarkoittaa, että projektin etenemisestä sekä kustannusten ja rahoituksen kertymisestä raportoidaan asiointipalvelun kautta. Raportointi- ja tilityspalvelut ei vielä toistaiseksi tue ryhmähankkeita eikä SHOK -raportointia.

[Asiointin etusivulta](#) löytyy ohjeita sekä Usein kysyttyä asiointipalvelusta -linkit. Kannattaa käydä tutustumassa.

Lisätietoja palvelun käyttöönotosta saa Hannele Teirikarilta (hannele.teirikari(at)tekes.fi). Kysymyksiä voi laittaa myös linkin Anna palautetta kautta. Valitse lomakkeen vaihtoehto Verkkoasiointi ja hakemus.